

Т.А.Марченко,
канд. філол.наук,
доцент кафедри іноземних мов СНАУ

ЕВФЕМІЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

У сучасному світі процеси комунікації зазнають постійних змін, пов'язаних зі швидким розвитком передових технологій, пришвидшенням ритму життя, збільшенням тиску зовнішнього світу на свідомість людини. Мова реагує на ці зміни надзвичайно швидко, проте часто непередбачувано, виходячи за межі літературної мови, що виражається у нецензурних висловлюваннях, безтактних та принизливих для мовців репліках.

Тож, особливої ваги в усному спілкуванні набувають евфемізми (грец. *euphēmismós*, від *eu* – добре і *phēmi* – говорю – емоційно нейтральні слова або вирази, вживані замість синонімічних їм слів або виразів, які здаються мовцеві непристойними, грубими чи нетактовними [1; 421]).

Українська мова надзвичайно багата на евфемізми, проте дуже часто із-за своєї багатоконпонентності вони замінюються на стислі та брутальні однокомпонентні російські. За мірою впливу на мовця, за глибиною сприйняття українські евфемізми переважають: *трясця твоїй матері, а щоб тобі очі повилазили, сто голок тобі у печінку, цур тобі й пек, а щоб ти дітей своїх не діждала побачити, закрій пельку на петельку, а щоб у тебе всі свині повиздыхали, щоб тобі язик всох, та на хіба воно треба* тощо.

Тенденція до вживання евфемізмів характерна також для сучасної англійської мови, де є подібні до українських сталі вирази, що замінюють неприємні для мовців слова, фрази:

English Euphemisms	Український евфемізм	“Unpleasant” words	«Неввічливі» слова
passed away	<i>відійти на той світ, приставитися</i>	died	<i>померти</i>
didn't make it	<i>душа відлетіла</i>		
Little boys room		toilet	<i>туалет</i>

Ladies room	<i>припудрити носика</i>		
Mentally challenged	<i>Бог наказав, несповна розуму, не дав Бог розуму</i>	handicapped (disabled)	<i>дурний</i>
Physically challenged	<i>кривенький, немічний</i>		<i>каліка</i>
Full-figured (women)	<i>пампушечка, справна, повненька</i>	fat	<i>товстий</i>
Let himself go (men)	<i>сравний, дебелинський, фактурний</i>		
Laid off	<i>сидіти на шиї</i>	unemployed	<i>безробітний</i>
Between jobs	<i>вільний політ</i>	fired	
Got off the back of the truck (lorry)	<i>не так лежало, гріх не взяти</i>	stolen	<i>крадений</i>
Fell off the back of the truck			
Previously enjoyed	<i>поношені чоботи, як нове</i>	used	<i>використаний</i>
Bun in the oven	<i>бути при надії, бути невільною</i>	pregnant	<i>завагітніти</i>
Knocked up (slang, very negative)	<i>залетіти</i>		

Евфемізація усного мовлення забезпечує толерантне спілкування, робить його багатшим, сприяє формуванню поваги мовців.

Література

1. Загальне мовознавство: підручник, 3-тє видання / М.П.Кочерган. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 464с.
2. Be polite. Soft expressions in English [Електронний ресурс: <http://www.engvid.com>].